

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/232554,Oboz-zaglady-Kulmhof-w-Chełmnie-nad-Nerem.html>
26.02.2026, 18:42

Obóz zagłady Kulmhof w Chełmnie nad Nerem

W grudniu 1941 r. w Chełmnie nad Nerem niemieckie władze okupacyjne utworzyły obóz zagłady Kulmhof, w którym zamordowano prawdopodobnie około 200 tysięcy ludzi.

[Niemieckie obozy zagłady](#) [Obozy koncentracyjne](#) [zbrodnie nazistowskie](#) [Żydzi](#)

08.12



Las Rzuchowski: ściana pamięci ofiar obozu Kulmhof. Fot. Ewa Liszkowska (IPN)

O wyborze majątku w Chełmnie nad Nerem na zlokalizowanie obozu zdecydowało jego położenie: w centrum wschodniej części prowincji Kraju Warty. To właśnie tam zamieszkiwała większość wielkopolskich Żydów. Dodatkowo Ner, jako naturalna przeszkoda, miał utrudniać ewentualne ucieczki.

W obozie obok Żydów z Kraju Warty ginęli również Polacy (wymieniane są dzieci z Zamojszczyzny, zakonnice i księża, mieszkańcy domów starców i przytułków z Włocławka), Romowie i Sinti z pogranicza austro-węgierskiego, jeńcy sowieccy, publikacje podają też grupę czeskich dzieci.

Jako metodę eksterminacji wybrano mordowanie spalinami w szczelnie zamkniętych ciężarówkach. Ciała grzebane były warstwami w zbiorowych mogiłach. Na terenie obozu odkryto cztery takie miejsca i dziesięć tzw. dołów polowych, w których również chowano pomordowanych. Do spalania zwłok używano początkowo prowizorycznych palenisk, później zbudowano piece kremacyjne.

Pierwszy okres działania obozu zakończył się 11 kwietnia 1943 r. W celu zamaskowania mogił nasadzono drzewa, zlikwidowano ogrodzenie, wysadzono pałac, a świadków rozstrzelano. W marcu 1944 r. działalność wznowiono, zapadła decyzja o likwidacji ostatniego getta w Kraju Warty w Łodzi. Pierwszy transport więźniów przybył 23 czerwca 1944 r. Łącznie wysłano ich

dziesięć, znajdowało się w nich 7196 osób. Z powodu zbliżania się wojsk sowieckich w lipcu zaczęto kierować transporty do obozu koncentracyjnego Auschwitz-Birkenau. Część więźniów została w Chełmnie do stycznia 1945 r.

Dowiedz się więcej:

- [Wystawa: Niemieckie obozy zagłady](#)
- [Bartosz Januszewski: KZ-Staat. Obozy niemieckie i ich rola w systemie państwowego terroru \(1933-1945\)](#)
- [Muzeum byłego niemieckiego obozu zagłady Kulmhof w Chełmnie nad Nerem i Muzeum Stacji Radegast w Łodzi - miejsca pamięci ofiar Litzmannstadt Getto](#)
- [Obóz zagłady Kulmhof w Chełmnie nad Nerem - czy był elementem Akcji „Reinhardt”?](#)
[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)

obozы koncentracyjne, Zbrodnie niemieckie, Żydzi

Artykuł